

जहिल्यै मारमा उखु किसान टुटेन माइतीघरको बसाइ, छुटेन नेताहरूको आश्वासन

७० रुपैयाँ अनुदान दिने निर्णय सरकारको एकलौटी भए पनि चित बुझाउँदै आएका थियौं । तर त्यसमा पनि कठौती गरेपछि वारपारको मुडमा पुगेका हौं ।

■ अशोक यादव

अध्यक्ष, उखु उत्पादक संघ रौतहट

उखु किसानहरूले सरकारसँग औसु खसालेर गुनासो गर्न थालेको वर्षौं भयो तर कहिल्यै समस्या समाधान भएन । जब आन्दोलन हुन्छ तब माइतीघर पुगेर साथमा रहेजस्तो गर्ने नेताहरूको प्रवृत्ति अझ गम्भीर खतरनाक छ ।

धर्मन्द्कमार साह/मध्यान्ह

रौतहट, १३ भदौ

मधेशका उखु किसानहरू काठमाडौं केन्द्रित आन्दोलनमा छन् । उनीहरू सरकारले उखु किसानलाई दिँदै आएको अनुदान कटौती गरेसँगै आन्दोलित भएका हुन् । यसअघि सरकारले उखु किसानलाई

प्रतिविवन्टल ७० रुपैयाँ अनुदान दिँदै आएको थियो । उक्त अनुदान रकम घटाएर सरकारले प्रतिविवन्टल ३५ रुपैयाँमा भारिदिएको छ । सरकारले १६ वर्षदेखि दिँदै आएको अनुदान रकम रोक्का गर्न लागेपछि उखु किसान आन्दोलित भएका हुन् । उखु उत्पादक महासंघका संयोजक

श्यामबाबु राय अब किसान वारपारको मुडमा रहेको बताउँछन् । सरकारको व्यवहारले आन्दोलनको अवस्था निर्भर रहने उनको चेतना छ । उखु उत्पादक संघ रौतहटका अध्यक्ष अशोक यादव माधवकुमार नेपाल नेतृत्वको मन्त्रिपरिषदले किसानको सहभागिताविना

नै ७० रुपैयाँ सरकारले अनुदान दिने निर्णय गरेको बताउँछन् । सरकारको निर्णयले आश्चर्यचकित बनाएको उनको भनाइ छ । उनले नेताहरूले गरेको प्रतिवद्धता सदनमा समेत देखिने र सरकार बाध्य भएर निर्णय गर्ने विश्वास व्यक्त गरे । उनले आन्दोलनमा भाषाबैँछ

पृष्ठ २ मा

इ-सिगरेट प्रयोग नगरौं, सुरक्षित र स्वस्थ रहौं ।

इलेक्ट्रोनिक सिगरेट वा भेपिङ पनि चु्रोत वा अन्य सुर्तीजन्य पदार्थ जस्तै स्वास्थ्यको लागि हानिकारक हुन्छ त्यसैले:

- इ-सिगरेटले निकोटिनको लत बढाउँछ,
- यसले फोक्सोको रोगका साथै स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पार्न सक्छ,
- धेरैजसो इ-सिगरेटमा विषालु रसायनहरू हुन्छन्,
- इ-सिगरेट सुरक्षित विकल्प नभई स्वास्थ्यका लागि हानिकारक हुन्छ,
- स्वस्थ जीवनका लागि धूम्रपान र इ-सिगरेट दुवैबाट टाढा बसौ,

स्वस्थ बनौं हानिकारक वस्तुबाट टाढै रहौं

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड

खापुड बने ६९ दिने आइजिपी

जीवन शर्मा/मध्यान्ह

काठमाडौं, १३ भदौ

नेपाल प्रहरीमा ६९ दिनका लागि कमान्ड सम्हाल्ने गरी चन्द्रकुवेर खापुड ३२औं महानिरीक्षक (आइजिपी) बनेका छन् । संसदमा विचाराधीन रहेको नेपाल प्रहरी विधेयक २०८१ संसदको नियमित प्रक्रियामा रोकिएसँगै पुरानै ऐन कार्यान्वयन हुँदा खापुड प्रहरी नेतृत्वका लागि एक्ला उम्मेदवार बनेका हुन् । शुक्रवार बसेको मन्त्रिपरिषद बैठकले आइजिपीमा नियुक्त गरेका खापुडले भदौ १९ बाट कार्यप्रारम्भ गरी कात्तिक २७ बाट अनिवार्य बिदा

हुँदै छन् । प्रहरीको विद्यमान ऐनअनुसार ३० वर्ष सेवा अवधि पूरा गरी आगामी १८ भदौमा वर्तमान प्रहरी प्रमुख दीपक थापा अवकाश हुँदै छन् । उच्च राजनीतिक तहमा छोटो समयका लागि नयाँ

दुई महिनाको अवधि सकिने भएकाले नवनिर्वात आइजिपीबाट सांगठनिक सुधार, सुरक्षा तथा अपराध अनुसन्धानकोपाठोपाठ ठूलो सुधार हुने अपेक्षा नगरिएको नेपाल प्रहरीका एक उच्च अधिकारी बताउँछन् ।

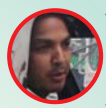
आइजिपी नवनाई पुराना (थापा)लाई नै समयावधि थप्ने प्रयास भएको थियो । प्रहरी नियामावली नै संशोधन गरेर दीपक थापालाई म्याद थप गर्ने र दुई महिनापछि पालो आउनेलाई प्रहरी प्रमुख बनाउने विषयमा सरकार सम्बद्ध दलबीच व्यापक छलफल भएको थियो । तर अहिले त्यसो गर्दा पछि आउने

पृष्ठ २ मा

राइड सेयरिङको असर घटे सार्वजनिक यातायातमा यात्रु

सूचना प्रविधिको विकाससँगै यातायात क्षेत्र पनि फेरिँदो छ । कुनैबेला सडक यात्रामा सार्वजनिक यातायात मात्रै थियो । राइड सेयरिङ आएपछि भने सार्वजनिक यातायातमा यात्रा गर्नेहरू घट्न थालेका छन् ।

इन्ड्रामा, पठाओजस्ता एप छन् । निजी साधन धेरै छन् । त्यही भएर टेम्पोका सवारी घटे ।

विष्णु बरुवाल

टेम्पो चालक

अस्मिता बम/मध्यान्ह काठमाडौं, १३ भदौ कुनै समय उपत्यकाका सार्वजनिक यातायातमा यात्रुहरूको भिड देखिन्थ्यो । बस्ने ठाउँ नपुगेर उभितुपने बाध्यता थियो । उभिँदा पनि यात्रुहरूबीच ठेलमठेल हुन्थ्यो । तर केही समययता सिटमा बस्ने यात्रुसमेत पाउन मुस्किल हुन थालेको सार्वजनिक यातायातका

दिउँसो काठमाडौं महानगरले फुटपाथ राख्न नदिएको अवस्था छ । यात्रुहरू घट्नुको प्रमुख कारण यो पनि हो ।

कमल सापकोटा

टेम्पो चालक

चालकहरू बताउँछन् । विभिन्न राइड सेयरिङ प्रयोगमा आएपछि सार्वजनिक यातायातमा यात्रुको संख्या घट्न थालेको चालकहरूको भनाइ छ । 'अहिले इन्ड्रामा, पठाओजस्ता एप छन् । गाडीको संख्या पनि धेरै छ । निजी साधन पनि धेरै छन् । त्यही भएर टेम्पोका सवारी घटे जस्तो लाग्छ,' टेम्पो चालक विष्णु बरुवाल भन्छन् ।

पृष्ठ २ मा

सरकारले आफैं राख्यो जग्गाको हदबन्दी तोक्ने अधिकार

यसअघि व्यवस्थापिका संसदबाट जग्गाको हदबन्दी तोकिएको थियो । सरकारले नै हदबन्दी तोक्न र हेरफेर गर्न सक्नेजारी आएको प्रस्तावित विधेयक ऐनमा रूपान्तरित भए प्रचलित व्यवस्था तोडिनेछ ।

कठचुनिस्ट प्रधानमन्त्री छन् भन्ने लाज हुने अवस्था छ । भूमिहीनको पक्षमा होइन सरकार निश्चित वर्ग, घरजग्गा व्यवसायीका लागि मात्रै काम गरिरहेको छ ।

■ माधव सापकोटा

सांसद, माओवादी केन्द्र

दिवाकर अधिकारी/मध्यान्ह

काठमाडौं, १३ भदौ

जग्गाको हदबन्दी तोक्ने र हेरफेर गर्ने अधिकार सरकारमा नीहित रहनेगरी भूमिसम्बन्धी केही नेपाल ऐन संशोधन विधेयक अगाडि बढेको छ । शुक्रवार प्रतिनिधि सभाबाट पारित भूमिसम्बन्धी केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न बनेको विधेयकमा जग्गाको हदबन्दी तोक्ने र हेरफेर गर्ने अधिकार सरकारसँग रहने उल्लेख छ । प्रतिनिधि सभाबाट पारित भएर अगाडि बढेको विधेयकमा भनिएको छ, 'यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए

तापनि घर जग्गा व्यवसाय गर्न अनुमति लिएको कम्पनीले सूचित आदेशले तोकेको हदभित्रको जग्गा प्रचलित कानूनवमोजिम जग्गा विकास गरी घडेरी वा त्यस्तो घडेरीमा घर वा आवास इकाइ (अपार्टमेन्ट) निर्माण गरी बिक्री गर्न सक्नेछ ।' अर्थात्, यो दफामा प्रयोग भएको 'सूचित आदेशले तोकेको हदभित्र' भन्ने शब्दले सरकारलाई जग्गाको हदबन्दी तोक्ने अधिकार प्रदान गर्नेछ । हदबन्दी तोक्ने र हेरफेर गर्नेसम्बन्धी कानून बनाउन संसदले नै सरकारलाई अधिकार प्रत्यायोगन गर्छ । सूचित आदेश भनेको

पृष्ठ २ मा

वैदेशिक रोजगार विधेय

कुवेतमा सनसनी मच्चिएको सुनार पक्राउ प्रकरण नेपालमा गुपचुप

मध्यान्ह संवाददाता

काठमाडौं, १३ भदौ

मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार मुद्दामा इन्टरपोलमार्फत 'रेड नोटिस' जारी भएका सुखेँतको भेरीगंगा नगरपालिका-२ का कृष्ण सुनार गत साता कुवेतमा पक्राउ परे । कुवेतको राष्ट्रिय अपराध अनुसन्धान विभागसँगको समन्वयमा पक्राउ परेका सुनारलाई नेपाल ल्याएपछि कानुनी कारवाहीका लागि भन्दै चुपचाप सुखेँतस्थित जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा पठाइएको छ । कुवेतमा पक्राउ परेका सुनारका सम्बन्धमा नेपालमा खासै सार्वजनिक चासो देखिएन । तर कुवेतमा

भने सुनार पक्राउ परेको विषयलाई महत्त्वका साथ प्रचारप्रसार गरिएको छ । कुवेती सञ्चारमाध्यममा सुनारलाई 'वैदेशिक रोजगार र मानव बेचबिखन तस्करीको मुख्य नाइके' भनेर उल्लेख गरिएको छ । उनी पक्राउ परेको विषय अरब टाइम्सलगायतका कुवेतको राष्ट्रिय दैनिकहरूले कुवेती सुरक्षा निकायको ठूलो उपलब्धि भएको उल्लेख गरेका छन् । समाचारमा कुवेतको गृह मन्त्रालयले सञ्चालन गरेको एक उच्च जोखिमयुक्त अपरेसनमा सुनार पक्राउ परेको उल्लेख छ । मानव बेचबिखन र आप्रवासी तस्करीको

पृष्ठ २ मा

महासचिव बस्नेत एनबिआई कार्यसमिति सदस्यमा निर्वाचित

काठमाडौं, मस- नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघका महासचिव महेशकुमार बस्नेत राष्ट्रिय व्यावसायिक पहल (एनबिआई)को कार्यसमिति सदस्यमा निर्वाचित भएका छन् । शुक्रवार सम्पन्न संस्थाको १९औं

पृष्ठ २ मा

हैजा नियन्त्रण गर्न तीनै सुरक्षा निकायका स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरिने

अस्पतालमा उपचारपछि घर फर्किएको स्वास्थ्य कार्यालय पर्साका जनस्वास्थ्य अधिकृत जयमोद ठाकुरले जानकारी दिए । उनका अनुसार बुधबार विहान १० बजेसम्म हैजा सङ्क्रमित ६७६ जना अस्पतालमा भर्ना भएका थिए । ‘अहिले यहाँका विभिन्न अस्पतालमा हैजा सङ्क्रमित ३२ जना विरामी सघन उपचार कक्ष (आइसियू)मा उपचारत हुनुहुन्छ भने सात जना उच्च हेरचाह कक्ष (एचडियू)मा उपचाररत हुनुहुन्छ’, उनले भने, ‘यहाँका डेड दर्जन अस्पतालको जनरल वार्डमा १८९ विरामी छन् ।’ साथै वीरगञ्ज आसपासमा २२८ हैजाका विरामी उपचारत छन् ।

स्वास्थ्य कार्यालय पर्साका अनुसार १५२ वटा नमुना आरडिटीमार्फत कोलेरा जाँच गर्दा हैजाका संक्रमित भेटिएका छन् । सङ्क्रमितमध्ये ७६ जना डिस्चार्ज तथा रेफर भएका छन् भने ७४ जनामा सङ्क्रमण देखिएको छ । यहाँका ३२ वटा विरामीको दिसाको नमुना ‘कल्चर’ जाँचका लागि पठाइएका मध्ये २० जनामा हैजाको सङ्क्रमण पुष्टि भएको छ ।

निदान र उपचारमा ध्यान दिइएको र सरकार हैजा तथा भेन्ट्रिकुलरिआलाका ओषधी निःशुल्क उपलब्ध गराइरहेको जानकारी दिए । वीरगञ्जको नारायणी उपक्षेत्रीय अस्पतालमा संक्रमित विरामीहरूको निःशुल्क उपचार भइरहेको छ। साथै, कोरोनाकालमा नेपाली सेनाले बनाएको अस्पताललाई प्रयोग गरी उपचारको व्यवस्था मिलाउने प्रयास भइरहेको उनले बताए ।

वीरगञ्जमा हालसम्म ६२४ जना संक्रमित भएका छन्, जसमा ४३७ जना निको भएर घर फर्किसकेका छन् । अहिले

१८७ जना संक्रमित उपचाररत रहेका छन् । पछिल्लो २४ घण्टामा मात्रै ८४ नयाँ विरामी थपिएका छन् । अहिलेसम्म तीन जनाको मृत्यु पनि भएको छ ।

साढे चार सय हैजा संक्रमित घर फर्किँए

वीरगञ्जका अस्पतालमा भर्ना भएका करिब साढे चार सय हैजा सङ्क्रमितहरू उपचारपछि निको भएर घर फर्केका छन् । वीरगञ्ज महानगर आसपासमा हैजा सङ्क्रमण फैलिएपछि यहाँका १८ वटा

जहिल्यै...

कञ्चनपुरसम्मका किसान सडकमा आएका बेला सरकारलाई किसानले पाउँदै आएको रकम रोक्न नहुनेमा जोड दिए ।

‘७० रुपैयाँ अनुदान दिने निर्णय सरकारको एकलौटी निर्णय भए पनि हामी चित्त बुझाउँदै आएका थियौं । तर सरकारले सो रकमसमेत नदिने खालको नीति लिँदै छ । यसले उखु किसानलाई निरुत्साहित पारेको छ,’ उनले भने ।

आन्द्ो लनमा सहभागी रौतहटका किसान नेता ब्रिजकिशोर यादवले वार्तामा सरकार गम्भीर रूपमा प्रस्तुत नभएको आरोप लगाए । उनले वार्तामा अर्थमन्त्री विष्णु पौडेल कडा र रूखो रूपमा प्रस्तुत भएको बताउँदै सरकारले अनुदान रकम तत्कालै निकासानगरे आन्दोलन हाइवे केन्द्रित गर्ने बताए ।

उनले भने, ‘दुई चरणको वार्ता सकिएको छ तर सरकारले गत आर्थिक वर्षका लागि प्रतिव्वन्टल ३५ रुपैयाँ दिनेभन्दा अर्को कुरा गरेको छैन । दोस्रो चरणको वार्तामा सरकारले नयाँ ढंगले मूल्य निर्धारण गर्ने प्रस्ताव गरेको छ । हामीले ७० रुपैयाँ चाहिन्छ भनेका छौं ।’

यता किसान आन्दोलनस्थल माइतीघर मण्डलामा दिनहुँ प्रायः सबै दलका वरिष्ठ नेतादेखि सांसद आन्दोलनमा प्रतिबद्धता जनाउन पुग्छन् । आश्वीसान दिन्छन्, किसानको माग पूरा हुनुपर्नेमा जोड दिन्छन् । तर किसानहरू भने वसर्न आन्दोलन गर्न राजधानी पुग्नपछि । काठमाडौँमा जारी सडक आन्दोलन क्रममा पूर्वप्रधानमन्त्री माधवकुमार नेपाल, बाबुराम भट्टराई, पूर्वउपप्रधानमन्त्री उपेन्द्र यादव, राजेन्द्र महतो, नारायणकाजी श्रेष्ठ, हृदेश त्रिपाठी, चन्दा कार्कीलगायतका नेताहरू पालै पालो पुगेका थिए । सबैले किसानको मागमा ऐक्यबद्धता जनाए पनि किसानहरू उत्तीरूका भाषण पीडामा लगाएको मिथ्या मलमको संज्ञा दिए ।

तर, सरकार प्रति व्वन्टल अनुदान ३५ रुपैया नै दिने तयारीका रहेको किसानहरूको आरोप छ ।

आर्थिक वर्ष २०७९/२०७२ देखि किसानहरूले सरकारबाट अनुदान रकम पाउँदै आएका छन् । त्यसअघि सरकारले उद्योगीहरूले चिनी बेचेबापतको भ्याट रकममध्ये ९० प्रतिशत फिर्ता दिने र उद्योगीले सोही रकम किसानलाई दिँदै आएको थियो ।

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि कार्यविधि बनाई प्रतिव्वन्टल ७० रुपैयाँ दिन थालिएको हो । तर गत आर्थिक वर्षका लागि बजेट बिनियोजन गरी पनि अनुदानवापतको रकम किसानहरू पाउन सकेका छैनन् ।

यस विषयले संसद्मा समेत प्रवेश पाएको छ । शुक्रबार बसेको प्रतिनिधि सभाको बैठकमा बोल्ने अधिकांश सांसदहरूले उखु किसानको जारी आन्दोलन

यथाशीघ्र सम्बोधन हुनुपर्ने बताएका छन् । आन्दोलनरत किसानहरूले माग गरेवमोजिमको रकम तत्काल उपलब्ध गराउन सत्ता पक्ष र प्रतिपक्षका सांसदहरूले आवाज उठाएका छन् ।

सतारूढ दल नेपाली कांग्रेसका सांसद एनपी साउदले किसानको माग बमोजिमको व्यवहार देखाउन सरकारलाई आग्रह गरे । सांसदहरू अच्युत प्रसाद मैनाली, किसान श्रेष्ठ, शक्ति वस्नेत, नागिना यादव, माधव सकापकोट, ज्ञानेन्द्र शाहीलगायतले पनि उखु किसानको आन्दोलन सम्बोधन हुनुपर्नेमा जोड दिए ।

सरकार र आन्दोलनरत किसानहरू वार्तामा पनि छन् । तर, वार्ता निष्कर्षविहीन छ ।

शुक्रबार सिंहदरबारमा भएको वार्तामा दुवै पक्षले अडान नछोडेपछि, वार्ता निष्कर्षविहीन बनेको वार्तामा सहभागी किसान नेता बुज यादवले बताए । उनले शनिबार आन्दोलनका थप कार्यक्रम सार्वजनिक गरिने जानकारी दिए ।

राइड...

रोक्ने र चढाउने ठाउँ नभएका कारण र युवा पुस्ता विदेशिनाले पनि यात्रुको संख्यामा कमी आएको उनको भनाइ ।

अर्को चालक विमला श्रेष्ठ पनि राइड सेयरिङकै कारण सार्वजनिक यातायातमा सवारी घाँटिरहेको बताउँछन् । ‘मान्छेले सजिलो खोज्न थाले । त्यसैले इन्ड्राइभ, पठाओ चढ्न खोज्छन् । हाम्रोमा अलि बेर कहिँ रोक्दा ट्राफिक आएर चिट गर्न जान्छन् । न खाना खान पाइन्छ न पिसाव फेर्न । केही भनेसी तेरो खाना खाने ठाउँ हो घर गएर खा भन्छन् । काम या गरिरा’छ खाना खान घर कतिबेला जानु,’ श्रेष्ठले आक्रोश पोखिन् ।

सुन्धारस्थित टेम्पो स्टेसनमा यात्रु चढाउन जम्मा ३ मिनेटको समय दिइएका कारण पनि थोरै संख्यामा सवारी हुने गरेको उनको बुझाइ छ । भन्छिन्, ‘हामीलाई जम्मा ३ मिनेटको टाइम हुन्छ । त्योभन्दा बढी बस्न दिन्न । बाटोमा नि रोक्ने टाइम हुन् । हिँड्दा हिँड्दै टिप्ने हो । कहिले पाइन्छ कहिले पाइँदैन ।’

स्टेसनका व्यवस्थापक सिंहबहादुर तामाङ राइड सेयरिङ सार्वजनिक यातायातमा यात्रु घट्नुको मुख्य कारण भएको बताउँछन् । ‘मेन भनेको इन्ड्राइभ भन्छ, केके छन् । तिनीहरूले यात्रु घटाएको छ,’ उनी भन्छन् । नेपालमा रोजगार नभएका कारण वैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या बढ्नु पनि यात्रु घट्नुको अर्को कारण भएको उनले औल्याए ।

चालक कमला भुजेल पनि राइड सेयरिङलाई नै यात्रु घट्नुको कारक मान्छिन् । ‘जहाँ भन्यो त्यही लगिदिन्छन् अनि यात्रा गर्नेलाई सहज लान्छ । पहिला तिनीहरू थिएन अलिअलि हुन्थे सवारी । अहिले त किस्ता तिनै नि गाह्रो हुन्छ । छोक टाग्नै मुस्किल जस्तो

पछि कहिले कहिले त,’ उनी भन्छिन् ।

फुटपाथ व्यावसायीलाई काठमाडौँ महानगरले निश्चित ठाउँ र समय तोकिरहेका कारण पनि यात्रुको संख्या घटेको बताउँछन् अर्का चालक कमल सापकोटा । उनी भन्छन्, ‘पहिले फुटपाथहरू पनि धेरै हुन्थे । त्यसले गर्दा व्यापारी आउजाउ गर्थे । अहिले दिउँसो महानगरले फुटपाथ राख्न नदिएको अवस्था छ । यात्रुहरू घट्नुको एउटा कारण यो पनि हो ।’

टेम्पोको संख्या धेरै भएका कारण यात्रु घटेका हुन् कि ? भन्ने मध्यान्हको प्रश्नमा उनले पहिलेबाटै उपत्यकामा भएका ७ सय २० टेम्पो मात्र सञ्चालनमा रहेकाले टेम्पोको संख्या धेरै भएका कारण यात्रु घटेको भन्न नमिल्ने उल्लेख गरे । निम्न कर्मा साना व्यवसायीलाई ठाउँ र रोजगारको व्यवस्था मिलाइदिन उनले सरकारसँग माग पनि गरे ।

राइड सेयरिङ प्रयोग व्यापक बन्दा सवारीको संख्या घटेकाले यातायात व्यवसायी चिन्तित छन् । सरकारले बस विसौनी वा विभिन्न स्टेसनको समेत व्यवस्था नगर्नाले अरूको साधन भाडा चलाउनेलाई शुल्क तिर्न पनि धौधौ भएको उनीहरूको गुनासो छ । यस समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न सरकारले गाडी रोक्ने समय बढाइदिनुपर्ने उनीहरूको धारणा छ ।

यसका साथै साना व्यवसायीहरूका लागि प्रोत्साहनस्वरूप विभिन्न रोजगारीको सिर्जना गरिर्दिँदा आवतजावत गर्ने यात्रुको संख्या बढेर आएरहरूको काम पनि फस्टाउने व्यवसायीहरू बताउँछन् ।

खापुड...

एआइजीहरूलाई समेत असर गर्ने भन्दै सरकार पक्षको चैतर्फी विरोध भएको थियो । भदौ १८ सम्म दीपक थापाको सेवा अवधि भए पनि प्रधानमन्त्री चीन भ्रमण जाने भएपछि शुक्रवारकै मन्त्रिपरिषद्ले भावी आइजिपीको टुंगो लगाएको हो । समय छोटो भएकाले खापुड देखिनेगरी कुनै काम गर्ने सम्भावना नभएको प्रहरी अधिकृतहरू बताउँछन् । बघाई र सम्मानमै दुई महिनाको अवधि सकिने भएकाले नवनि्युक्त आइजिपीबाट सांगठनिक सुधार, सुरक्षा तथा अपराध अनुसन्धानको पाटोमा ठुलो सुधार हुने अपेक्षा नगरिएको नेपाल प्रहरीका एक उच्च अधिकारीले मध्यान्हसँग भने ।

प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्यूरो (सिआइबी) प्रमुख रहेका खापुड हालका आइजिपी दीपक थापा, एआइजी टेकबहादुर तामाङ र सुदीप गिरीले १९ भदौ २०५२ मा नियुक्ति पाएका थिए । २०५१ मा प्रहरी निरीक्षक प्रतिस्पर्धामा सामेल सम्मूहलाई तत्कालीन सरकारले तीन चरणमा नियुक्ति दिँदा खापुड तेस्रो चरणमा परेका कारण अहिले आइजिपी बन्ने भाग्यमानी प्रहरी अधिकृत बन्न पुगेका हुन् ।

यसअघिकै लटमा उनको नियुक्ति भएको भए उनी एक्ला प्रतिस्पर्धी बन्नबाट बञ्चित हुने थिए ।

प्रहरी नियमावली २०७१ अनुसार आइजिपी ५८ वर्ष उमेर, ४ वर्ष पदावधि र ३० वर्ष सेवाअवधिको प्रावधानमध्ये जुन पहिले आउँछ, त्यसकै आधारमा अनिवार्य अवकाशमा जाने व्यवस्था छ । हालका आइजिपी तेस्रो प्रावधानबाट अवकाशमा जान लागेका हुन् । यही प्रावधानबाट खापुडको पनि अवकाश ६९ दिनपछि हुनेछ । पछिल्लोपटक सरकारले नियमावलीको नियम १२७ को प्रावधानमा रहेको ३० वर्ष सेवाअवधि हटाएर उमेर र पदावधि मात्रै रहने गरी नियम संशोधनको प्रयास गरेको थियो ।

सरकारको गुपचुप प्रयासवारे समाचार वारिहिएपछि, सरकार सार्वजनिक रूपमा आलोचित भयो र सर्वोच्च अदालतको फैसलाविपरीत हुने देखेपछि, सरकार पछि हटेको हो । २३ मंसिर २०२७ मा तेह्रथुमको मोराहाडमा जन्मेका ४५ वर्षीया खापुड सीआईबीवाहेक कोशी प्रदेश प्रहरी प्रमुख, काठमाडौँ उपत्यका अपराध अनुसन्धान कार्यालयसहित वडा, इलाका र विभिन्न जिल्लामा प्रहरी प्रमुख, प्रधानमन्त्रीको सुरक्षा अधिकृतलगायत युनिटमा रहेर काम गरिसकेका छन् भने हाइटीस्थित संयुक्त राष्ट्र संघीय शान्ति मिसनमा दुईपटकको कार्यअनुभव छ ।

त्यस्तै इटाली, कोरिया, भियतनाम र चीनबाट विभिन्न सुरक्षासम्बन्धी तालिम लिएका उनी त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट स्नातकोत्तर, कानुनमा स्नातक हुन् । अच्युतकृष्ण खरेल आइजिपी भएका बेला चलाइएको किलो सेरा टु अपरेसनमा समेत उनले सफलतापूर्वक कामा्न्ड गरेका थिए । २०७३ सालमा एसपी बढ्दा भएका उनी सवेन्द्र खनाल आइजी भएका बेला कर्ष (कर्मचारी प्रशासन) र दुईवर्षे विशेष ब्यूरोमा बसे । २०७७ मा एसएसपी बढ्दा भएर काठमाडौँ उपत्यका अपराध अनुसन्धान कार्यालयको कमान्ड गरे । २०८० मा डिआइजी, २०८२ मा एआइजी भएका खापुड अहिले आइजिपी बनेका हुन् ।

३३औँ नेतृत्वका लागि अहिलेबाटै चलखेल

नव नियुक्त आइजिपी खापुडको दुई महिनामै कार्यावधि सकिने भएपछि प्रहरीमा त्यसपछिको नेतृत्वका लागि समेत अहिलेबाटै चलखेल हुन थालेको छ । मेरिटका आधारमा नियुक्त भएर खापुडपछिको दोस्रो वरीयतामा रहेका एआइजी सिद्धिक्रम शाह प्रहरीको ३३औँ महानिरीक्षक बन्ने पक्का छ । शुक्रवार नियुक्त प्रहरी प्रमुख खापुड प्रधानमन्त्री ओलीनिकट भएकाले उनीलगत्तै शाहलाई प्रहरी प्रमुख बनाउनेगरी कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवा र प्रधानमन्त्री ओली सहमति भइसकेको उच्च स्रोतको दावी छ । यद्यपि एआइजीहरू दानबहादुर

कार्की, राजन अधिकारी र मनोज केसीसमेत शक्तिकेन्द्र धाइरहेका छन् । हालका आइजिपी थापासहित चार जना प्रहरी अधिकृत अवकाश हुँदा त्यति नै संख्याका डिआइजीले एआइजी र एसएसपीले डिआइजी हुने मौका पाउनेछन् । त्यसका लागि योग्यता पुगेका प्रहरी अधिकृतहरू राजनीतिक नेतृत्वको दैलो चाहार्न निरन्तर लागेको नेपाल प्रहरीको उच्च स्रोतले बताएको छ ।

भावी आइजिपीसँग नै एआइजीका लागि पनि त्यत्तिकै प्रतिस्पर्धा भइरहेको छ । भदौमा रिक्त हुने तीन एआइजीका लागि एउटै व्याचका चार डिआइजीहरू डम्बरबहादुर विक, सुशीलसिंह राठौर, उमाप्रसाद चतुर्वेदी, र हिमालयकुमार श्रेष्ठ प्रमुख दावेदार रहेका छन् । त्यस्तै, डिआइजी ईश्वर कार्की, राजेन्द्रप्रसाद भट्ट, दिनेशकुमार आचार्य, अरुण पौडेल र गोविन्द थपलिया पनि भदौको एआइजी बढ्दाको दावेदारी पेश गरेका छन् ।

सरकारले...

मन्त्रिपरिषद् र मन्त्रालयले आदेशमार्फत आवश्यक व्यवस्था तोक्न र हेरफेर गरेर त्यसको सूचना दिने हो । प्रस्तावित विधेयक ऐनमा रूपान्तरित भएपछि, सरकारले सूचित आदेशमार्फत हदबन्दी तोक्न र हेरफेर गर्न पाउँछ । यस्तो अधिकारको दुरुपयोगको खतरा रहेको भनेर विपक्षी दलहरूले विरोध गर्दाका बावजुत भूमिसम्बन्धी केही नेपाल ऐन संशोधन विधेयक प्रतिनिधि सभाबाट पारित भएर अगाडि बढेको छ ।

एकातिर जग्गाको हदबन्दी तोक्ने जस्तो विषयमा संसदले सरकारलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने भनेको छ । अर्कोतिर प्रत्यायोजित अधिकार मन्त्रिपरिषद् वा सम्बन्धित मन्त्रालयले प्रयोग गर्ने भनिएकाले भूमि विधेयकको सही प्रयोग हुनेमा थोका रहेको विपक्षी दलका नेताहरूले बताएका हुन् ।

विश्राम ऐन बनाएर कानुन बनाउने अधिकार संसदमा अधिक राख्न खोजिएको छ । तार, भूमि विधेयकको हकमा जग्गाको हदबन्दी तोक्ने जस्तो विषयमा निर्णय गर्ने अधिकार सरकारलाई छाड्न खोजिएपछि विरोध भएको हो । यसअघि व्यवस्थापिका संसदबाट जग्गाको हदबन्दी तोकिएको थियो । सरकारले नै हदबन्दी तोक्न र हेरफेर गर्न सक्नेगरी आएको प्रस्तावित विधेयक ऐनमा रूपान्तरित भए प्रचलित व्यवस्था तोडिनेछ ।

माओवादी केन्द्रका सांसद माधव सापकोटाका भूमि विधेयकले कम्युनिस्ट सरकार र कम्युनिस्ट नेताले जमिनमा सरकारको स्वामित्व स्थापित गर्ने विश्वास खण्डित गरेको बताउँछन् ।

‘कम्युनिस्ट प्रधानमन्त्री छन् भन्न लाल हुने अवस्था छ,’ उनले भनेका छन्, ‘भूमिहीनको पक्षमा होइन सरकार निश्चित वर्ग,

धानमा आत्मनिर्भरता सरकारको प्राथमिकतामा : कृषिमन्त्री

काठमाडौँ / मस- कृषि तथा पशुपन्छी विकासमन्त्री रामनाथ अधिकारीले धानको उत्पादन बढाई खाद्य सुरक्षा कायम गर्ने र आत्मनिर्भर बन्ने सरकारको प्राथमिकताको विषय रहेको बताएका छन् ।

धान सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने अन्तरराष्ट्रिय संस्था (इरी)को एसिया निर्देशक डा जोइग सूसँग शुक्रबार मन्त्रालयमा भएको भेटवार्तामा मन्त्री अधिकारीले नेपाल विगतमा धान, चामलमा आत्मनिर्भर रहे पनि जनसङ्ख्या वृद्धि र भात खाने बानीका कारण चामलको माग

एवं खपत बढ्दै गइरहेको बताए । यसैले आन्तरिक उत्पादनले माग नधानेपछि पछिल्ला वर्षहरूमा धान चामल आयातमा ठूलो धनराशि खर्च हुने गरेको प्रसंग उल्लेख गर्दै उत्पादकत्व बढाउने र बढ्दो लागत घटाउनेतर्फ मन्त्रालयले काम गरिरहेको उहाँले बताए ।

सरकारले मल, बीउ, प्रविधि, यान्त्रिकीकरण, भण्डारण सुविधा, न्यूनतम समर्थन मूल्यको कार्यान्वयन, धान चामल उद्योगसँग सहकार्य गर्नेलगायत सक्दो प्रयास गरिरहेको पनि मन्त्री अधिकारीले उल्लेख गरे । पछिल्लो

समय जलवायु परिवर्तनका कारण धान उत्पादनमा प्रत्यक्ष असर पर्न थालेका कारण बढी उत्पादन दिने जलवायु अनुकूलनका धानका जातहरूको विकासमा इरीले महत्वपूर्ण योगदान गरेकोमा इरीको प्रशंसा गरे ।

‘हामीलाई इरीको थप साथ र सहयोग आवश्यक छ, यसका लागि हामीले विगतदेखि नै विभिन्न प्रयास र पहल गर्दै आएका पनि छौं, कुनै आयोजना नहुँदा पनि सरकारको तर्फबाट धान अनुसन्धान र विकासमा सहयोग गर्ने इरीको विशेषज्ञता र क्षमतालाई उपयोग गर्नेगरी कोष व्यवस्थापन गर्ने दिशामा हामी लागेका छौं’, मन्त्री अधिकारीको भनाइ थियो । भेटका क्रममा इरीका एसिया निर्देशक जोइग सुले इरीलाई नेपाल सरकारबाट प्राप्त भएको सहकार्यका लागि आभार व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा इरीसँगको सहकार्यमा थप वृद्धि हुने अपेक्षा व्यक्त गरे ।

नगरपालिका र गाउँपालिकामा निमित्त प्रमुख शून्य

काठमाडौँ / मस- स्थानीय तह पुनःसंरचनापश्चात् पहिलोपटक देशभरका नगरपालिका तथा गाउँपालिकामा निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको संख्या शून्यमा झारिएको छ ।

संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका अनुसार यसअघि १०५ नगरपालिका र ८६ गाउँपालिका निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सञ्चालन गरेका थिए । सामान्य प्रशासनमन्त्री भगवती न्यौपानेका अनुसार सम्पूर्ण स्थानीय तहमा दरबन्दीअनुरूप प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत खटाइएकाले पूर्ण जिम्मेवारीसहितको प्रशासनिक नेतृत्व सुनिश्चित भएको छ ।

निजामती सेवा ऐन, २०४९ अनुसार अवकाशको चरणमा रहेका कर्मचारीवाहेक, मन्त्रालयले पारदर्शिता, कार्यकुशलता र भौगोलिक क्षेत्रको अनुभव विलाउने गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नियुक्त गरिएको छ । दुई वर्षभन्दा बढी मन्त्रालय वा मातहतका निकायमा काम गरेका, उपत्यका केन्द्रित कार्यालयमा सीमित, स्थानीय तहमा काम नगरेका, प्रदेशमा कामकाजका

लागि खटिएका तथा अतिरिक्त समूहमा रहेका कर्मचारीलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । पहिलोपटक गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको व्यवस्था शून्यमा झर्नुका साथै बाह्य राजनीतिक दबाव वा स्थानीय तहको मनपरि अन्त्य गरी मन्त्रालयले खटाएका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अनिवार्य रूपमा सम्बन्धित स्थानीय तहमा काम गर्ने वातावरण सिर्जना भएको छ । मन्त्रालयले दरबन्दीअनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत खटाएको हुँदा यसअघि निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई दिइएको आर्थिक वा प्रशासनिक जिम्मेवारी स्वतः रद्द भएको छ । साथै कर्मचारी सरूवामा

हुने वाध्य प्रभाव अन्त्य भएको छ भने चक्रिय सरूवा प्रणाली कार्यान्वयन सहज भएको छ । सुगम स्थानमा मात्र सेवा गर्ने प्रवृत्ति पनि रोकिने मन्त्री न्यौपानेको विश्वास छ । दुर्गम क्षेत्रमा सेवाको पहुँच विस्तार, प्रशासनिक न्यायको अनुभूति, सेवा प्रवाहको गति र कार्यकुशलतामा वृद्धि, सुशासन प्रबर्द्धन, जनप्रतिनिधिबाट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत भन्दा व्यक्तिविशेष रोज्ने प्रवृत्ति अन्त्य हुने उनी बताउँछन् । सहसचिव प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत हुनेमध्ये नौ वटा उपमहानगरपालिका र एउटा महानगरपालिकामा चाँडै दरबन्दीअनुसारको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत खटाउने तयारी भइरहेको मन्त्री न्यौपानेले बताइन् ।

घरजग्गा व्यवसायीका लागि मात्रै काम गरिरहेको छ ।’

कुवेतमा...

धन्यमा लामो समयदेखि कुवेतमा चुपचाप बसेर कारोबार गरेका सुनार पक्राउ परेपछि अँध्यारो चित्र सार्वजनिक भएको टिप्पणी पनि समाचारमा गरिएको छ । निराशामा रहेका नेपालीहरूको शोषण गरी सुनारले उनीहरूको दुःखबाट लाभ उठाएको भन्दै समाचारमा कुवेतबाट युरोपतिर भाग्ने प्रयास गर्दा मृत्यु भएका कुवेतवासीहरूको मृत्युमा उनको भूमिका रहेको थिएन भने प्रश्नको गम्भीर छानविन आवश्यक रहेको जिकिर गरिएको छ ।

नेपाल प्रहरीले आग्रह गरेपछि कुवेती जासूसहरूले उनलाई कुवेतको भीडभाडयुक्त मानिने जलीबमा पत्ता लगाएका थिए । तर उनलाई कुवेतको कानुनअनुसार छानविन नगरी नेपाल पठाइएको थियो । सुनारले २०७२ साल असार २७ गते एक युवतीलाई विवाह गर्छु भनेर विभिन्न किसिमको प्लो भनमा पारी भारतको हिमालञ्चल प्रदेशको सिम्लामा लगेर बेचबिखन गरेको उजुरी परेको थियो ।

यसअघि मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार मुद्दामा इन्टरपोलबाट रेड नोटिस जारी भएका धनुषा जनकनन्दिनी गाउँपालिका-४ का दिदीप राउतलाई पनि एनसिबी कुवेतको समन्वयमा कुवेतमा पक्राउ गरेर नेपाल फिर्ता ल्याइएको थियो । नेपालमा विभिन्न अपराधमा संलग्न भएका व्यक्ति

कुवेतमा पक्राउ पर्ने क्रम बढेको छ । नेपालीहरू कुवेती कानुन उल्लङ्घनको आरोपमा पक्राउ पर्ने गरेका छन् ।

यता कुवेतमा दुई साताअघि भएको विधात मदिराको अवैध उत्पादन र विक्रीमा १६ नेपालीसहित २३ जनाको मृत्यु र १६० जना घाइते भएको घटनामा संलग्न नेपालीहरूले चर्को मूल्य चुकाउनुपर्ने भएको छ । कुवेती सञ्चारमाध्यमहरूले अवैध मदिरा कारोबारका मुख्य कारोबारी मानिएका चार जनालाई मृत्युदण्डको सजाय हुनसक्ने आंकलन गरेका छन् ।

कुवेतको गृह मन्त्रालयले विधात मदिरा सेवनपछि उपचारार्थ अस्पतालमा भर्ना भएका सबै विदेशीलाई उपचारपछि देश निकाला गर्ने बताएको छ । देश निकालामा पर्नेमा कम्तीमा ३५ नेपाली कामदार रहेको बताइएको छ ।

नेपालीहरू एकपछि अर्को गर्दै पक्राउ पर्ने, तर भिजिट भिसा वा अन्य अवैध मार्ग भएर पुग्नेहरूप्रति नेपाली दूतावासको उदार नीति रहेको कतिपयको टिप्पणी छ । कुवेतमा सार्वजनिक र निजी क्षेत्रमा काम गर्ने विदेशी कामदारहरूका लागि बर्किङ भिसा र निवास अनुमतिपत्र (इकामा) अनिवार्य छ । तर भिजिट भिसामा गएका नेपालीहरूले नेपाली दूतावासको पत्र बिना उक्त अनुमति पाउँदैनन् । नेपाली दूतावासले दैनिक ३०-३५ जनालाई पत्र दिने गरेको र दूतावासको उक्त उदार व्यवहारका कारण गैरकानुनी रूपमा अर्थात् भिजिट भिसामा जानेहरूको संख्या नघटेको र जोडिम बढाएको

कथा

खै के रहेछ माया ?

वास्तवमा, म त उसका लागि 'कुहिएको अंग' रहेछु, यही शब्दले घरीघरी चिथोर्छ मलाई आज पनि । मैले मुटु दिएको थिए उसलाई तर बदलामा मेरो सानो आग्रहलाई पनि लत्याइन् उनले । के त्यहाँ माया थियो त ? सँगै सुत्नु माया हो ? सँगै हिँड्नु माया हो ? सँगै बोल्नु माया हो ? खोइ म आजसम्म कन्फ्युजनमा छु माया के हो ? ...

■ लक्ष्मण सितौला

ब्याचलर सकेपछि उच्च शिक्षा हासिल गर्न आमाले भनिन्, ‘आफै कमाएर पढ् बाबू ।’ सोचें, आमाको कुरा पनि ठिकै हो । मैले पढेका साथीहरू बेरोजगार भएर घरमै बसेको देखेको थिएँ । जति पढे पनि, हाम्रो समाजमा विद्वानको होइन, जागिरेको खोजी हुन्छ - विशेषतः छोरीका बाबुआमाहरूलाई ।

‘पढेर मात्र हुँदैन छोरा, काम पनि खोज ।’ सुतेको बेला पनि आमाको यो कुरा सम्झिन्थेँ, अनि निन्द्रा लाग्दैनथ्यो । त्यही बेलामा गोरखा, स्युरिनीटारको एउटा विद्यालयमा अस्थायी शिक्षकको दरबन्दी खुल्यो । विषय पनि मेरै थियो । संचालक समितिको अध्यक्षलाई भेटें, सबैको सहमतिमा पढाउन थालें । विद्यालय नजिकै कोठा लिएँ । भाँडा-भान्साको सामान घरबाट लर्गेँ । म अंग्रेजीको शिक्षक थिएँ, सबैले माया गर्न थाले । ‘राजन सर’ भनी बोलाउँथे । रमाइलो लाग्यो । केही दिनमै सबैसँग घुलमिल भएँ । विद्यार्थीको प्यारो, अभिभावकहरूको भरपर्दो बन्नु पुगें । घरमा अवस्था खासै राम्रो थिएन । मैले उच्च शिक्षाको तयारीका लागि पैसा कमाउनुपर्ने थियो । भाग्यले साथ दियो - जागिरे भएँ । त्यहाँको वातावरण रमाइलो थियो । तल त्रिशूली बग्थ्यो, माथि गाउँ र जंगल ।

तलव बुझ्ने दिन आयो । एकाउन्टेन्ट थिइन् - सरिना । पहिले-पहिले हेरेका थियौँ एकअर्कोलाई, बोलचाल खास थिएन । तलव बुझ्न जाँदा कुराकानी भयो । हाम्रो गाउँ उस्तै रहेछ, उनी मामाघरमा बसेर पढेकी रहिछन् । भनिन्, ‘सानैमा देखेको थिएँ तिमीलाई ।’ अचम्म लाग्यो । उनले धेरै ख्याल राखेकी रहिछन् मलाई । अर्को महिनाको तलव बुझ्दा तीन हजार बढी पाएँ । ‘मेरो तलव अघिल्लो महिनाको भन्दा बढी किन ?’ सरिनाले मीठो हाँसो हाँसिन्, तर केही भनिनन् । त्यो हाँसोमा अलिकति स्नेह थियो, कर्तव्यबोध पनि । दया र उदारता मिसिएको त्यो हाँसोमा माया छल्किएको महसुस भयो । त्यसपछिका हरेक महिना तलबमा तीन-पाँच हजार थपिन थाल्यो । मनमा सन्त्रास थियो । डर लाग्थ्यो । एक दिन सोधें ।

‘सर, मैले गर्न सक्ने सहयोग यही हो । अतिरिक्त कक्षा लिनुहोस्, बाँकी म मिलाउँछु ।’ सरिनाको त्यो उत्तर उदारता थियो । भोलिदेखि दशौँ कक्षाको अतिरिक्त कक्षा लिन थालें । उनी पनि मलाई कुद्दै बस्थिन् । क्लासपछि सँगै खाजा खान थाल्यौँ । हामी धेरै नजिक भइसकेका थियौँ । शायद यही थियो प्रेम । जहाँ प्रेम मात्र होइन, त्याग, समय, बलिदान, सहयोग, कर्तव्य, खुशी, उदारता, रिस्क र समर्पण मिसिएको हुन्छ । स्कूलपछि हामी करिव दुई घण्टा सँगै बस्थ्यौँ । उच्च शिक्षाको योजना बनाउँथ्यौँ । सरिना पनि व्याचलर सकेकी थिइन् । केही समय

काम गरेर पैसा जम्मा गर्ने लक्ष्य दुवैको थियो । वर्ष बित्यो । हाम्रो प्रेम गहिर्दै गयो । समाजमा हल्ला नचलोस् भनेर चुपचाप थियौँ । पढाइ सकिएपछि बिहे गर्ने निर्णयमा पुगेका थियौँ । १४ महिना पछि दुवै त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा उच्च शिक्षामा प्रवेश गर्यौँ । मैले अर्थशास्त्र लिएँ, उनले अंग्रेजी । ट्याडला फाटमा सरिनाले कोठा लिइन्, मैले पागामा । कमाएर ल्याएको पैसा सकिँदै गयो । सरिनालाई घरको सहयोग थियो । उनी जेठी छोरी थिइन्, दाजुभाइ थिएनन् । एकदिन उनले भनिन्, ‘दुई जना दुईतिर बसेर दुई घरको भाडा तिर्नु बुद्धिमानी होइन, एउटै ठाउँ बस्दा खर्च कम हुन्छ ।’ उनी सही थिइन् । हामी सँगै बस्न थाल्यौँ ।

‘लिभ-इन रिलेशनसिप’मा बस्न थालेपछि, घरेलु हस्तकला बनाउँदै हामी महिनाको २०-४० हजार कमाउँथ्यौँ । धेरै माया गर्थेँ मैले सरिनालाई । पढाइमा पनि हामी अब्बल थियौँ । योजना थियो - पढाइ सकेर अस्ट्रेलिया जाने । हाम्रो गाउँ उस्तै भए पनि संस्कार फरक थियो । म बाहुन थिएँ, उनी नेवार समुदायकी । उनीहरूको परिवार अझै कट्टर । गाउँमा हाम्रो बारेमा हल्ला फैलियो । अब हामीले बिहे गर्ने निधो गर्यौँ । त्यही बेला सरिना गर्भवती भइन् । एक महिनासम्म महिनावारी रोकिएको थियो । एकदिन सरिनाको बाबासँग उनको फोनमा भगडा भयो । सरिना धेरै रोइन् । भोलिपल्ट हामी निजी क्लिनिकमा गयौँ । मैले धेरै बिन्ती गरें, ‘नफाल है सरि, म जिम्मा लिन्छु ।’

तर उनले मानिनन् । त्यो पहिलो मायालाई गिरायौँ । ‘अब फकिँन सम्भव छैन सरी । आधा बाटो सँगै हिँडिसक्यौ, बाँकी पनि पार गर्छौ,’ मैले भने । मैले आमालाई मनाएँ । उहाँले एउटा सर्त राख्नुभयो, ‘उनी नाक छेडेर फुली लगाएर मात्र हाम्रो घर भित्रनुपर्छ ।’ मैले यो कुरा सरिलाई सुनाएँ । सरिना रिसाइन्, तिम्रो जातमा फुली छ भने त्यही फुलीसँग बिहे गर । म आफ्नो जातको अपमान गर्दिन ।’ पहिलो पटक उनका शब्दले मलाई गहिरो चोट दियो । म अलमल परें । मैले कोसिस गरेर आमालाई बुझाएको थिएँ, तर के काम लाग्यो ? हाम्रो सम्बन्धमा दरार आउन थाल्यो । डिग्री सकिँदै थियो । जातको नाममा भगडा बढ्यो । मन मिल्दैनथ्यो, बोलचाल कम हुँदै गयो । सरिना अब मोबाइल र च्याटमा बढी व्यस्त हुन थालिन् । फेसबुकबाट थाहा पाएँ - उनी विजय श्रेष्ठ नामका केटासँग नजिकिँदै थिइन् । उनले बोल्ने छोडिन् । खाना बनाउने काममा पनि ध्यान दिँदैनथिन् । म हस्तकला बेचेर ल्याएको पैसाले घर चलाउँथेँ । एकदिन आमा विरामी भएको खबर आयो, घर गएको बेला उनले फोन पनि उठाइनन् । त्यही बेला थाहा पाएँ - उनका बाबुआमाले मलाई खुलेआम गाली गरेका रहेछन् । उनीहरू सँगै बसेको दुई वर्षलाई जातको नाममा नष्ट पार्न खोजेका थिए । फेरि एउटा दिदीको फोन आयो, ‘सरिना विजय श्रेष्ठसँग गहिरो प्रेममा छिन्, तिमीलाई छोडेर उनी मसँग बस्न आएकी छन् ।’ म बाहुन थिएँ - उनीहरूका लागि ‘कुजात’ । अब आफ्नै जातको केटा भेटिएपछि सरिना खुसी थिइन् रे ! भूकम्प आयो - २०७२ सालको बैशाख १२ गते । ६ घण्टापछि बल्ल फोन लाग्यो । तर, सरिनाले होइन, दिदीले उठाइन् । सरिनाले मसँग बोल्न चाहिनन् । त्यो भूकम्पले उनको लागि केही मतलब राखेन । म त भने धेरै रोएँ, ‘वा रे प्रेम !’ अब मलाई प्रेम नै घृणित लाग्न थाल्यो । जात भनेको निहुँ मात्रै रहेछ । धोका दिन जातकै बहाना लिने रे । यति धेरै नजिकिएका थियौँ - एउटै ओछ्यान, एउटै संघर्ष, एउटै सपना । अनि फेरि... जात ? ‘नाक छेडेर फुली लगाउनुपर्छ भने म तिमीसँग बिहे गर्दिन ।’ त्यो वाक्य आज पनि मनमा चिथोर्छ । माया यति सस्तो हुँदो रहेछ ? सँगै सुत्नु, सँगै हिँड्नु, सँगै बोल्नु - त्यही माया ?

अहिलेसम्म म कन्स्युज छु ‘माया के हो ?’ वास्तवमा, म त उसका लागि ‘कुहिएको अंग’ रहेछु, यही शब्दले घरीघरी चिथोर्छ मलाई आज पनि । मैले मुटु दिएको थिए उसलाई, तर बदलामा मेरो सानो आग्रहलाई पनि लत्याइन् उनले । के त्यहाँ माया थियो त ? सँगै सुत्नु माया हो ? सँगै हिँड्नु माया हो ? सँगै बोल्नु माया हो ? खोइ म आजसम्म कन्स्युजनमा छु माया के हो ? एक शरीरको एउटा अङ्ग कुहिएपछि काटेर फ्याकिन्छ र उपचार गरिन्छ । कुहिएको चिजलाई फ्याक्नुभन्दा अर्को विकल्प थिएन । उसको लागि म कुहिएको थिएँ काटेर फालिन् । शायद अब उनी अजर अमर होलिन् । विजय श्रेष्ठसँग धूमधामले बिहे गरिन रे ! आशीर्वाद दिएको छु मैले । फेरि अर्कोसँग उनले अतिरिक्त बिहे गर्न नपरोस् । समय धेरै व्यतीत भैसकेको छ । थाहा छैन उनी कून हालतमा छिन् । यद्यपि, म अविवाहित नै छु । बिहे ठूलो कुरो होइन न ठूलो हो जात । प्रेम नै बिटुलो हुने गरेर किन मानिसहरू प्रेमको अभिनय गर्छन् ? म आजको दिनसम्म भ्रममा छु ।

किसान रोएको साँझ

कथा

■ शम्भू पनेरु

तरकारी बेचेर घर फर्किँदा

सधैँ भोजकुमारको खुट्टा

भारी भएका हुन्थे । काँधमा

बोकेको तरकारीभन्दा

भारी हुन्थ्यो उनको मन ।

श्रीमतीले मुख हेर्दै सोध्थ्यु,

‘के भएन त, कति पैसा

आयो ?’ भोजकुमारले ठोली

देखाउँथे- जठमा ५ सय । त्यो

रकमले माहिनाको जुनतेल

त आउँदैन...

भोजकुमार उमेरले पचास नाघेका छन् । घरमा बृद्ध आमा, श्रीमती र दुई नानीहरू छन् । एउटा छोरो विदेश गएको तीन वर्ष भइसक्यो, तर उसले पठाएको पैसा गाउँसम्म आइपुग्दा ऋण तिर्नेभन्दा बढी केही बाँकी रहँदैन । त्यसैले भोजकुमारको भर खेतीपाती र गाईपालनमै छ ।

बिहान उठ्ने गाईको घाँस र दुधको काम गर्ने अनि दिउँसोभर तरकारी खेतीको काम गर्ने । यसरी नै बिच्छु भोजकुमारको दिन । तर, सबैभन्दा गाह्रो उनले उब्जाएका वस्तुको मूल्य छैन । परिवारमा नुन अनि तेलको सबैभन्दा बढी जोहो गर्ने दुध छ । तर, दुधको मूल्य निकै थोरै छ । खाँटी दुध, मुस्किलले ६० रुपैयाँमा बिक्छ । बजारमा दुई बोतल पानी बराबर एक लिटर दुधको मूल्य । तर, भोजकुमारलाई हार मानेर पनि उपाय छैन ।

भोजकुमार दुधले नपुगेपछि तरकारी खेतीतर्फ पनि जोडिए । उनले गाउँको माथिल्लो डाँडामा पाँच रोपनी जग्गामा बन्दा, काँको, टमाटर, गोलभेंडा, खुर्सानीलगायतको खेती पनि गरे । तर, महिनाौं मेहनेत गर्‍यो, उस्तै...।

बाली राम्रै हुन्छ । तरकारीको खेत हेर्दा उसको मनमा आशा पलाउँछ- यो पटक त ऋण तिर्छु, नानीहरूको पढाइको खर्च पनि चल्छ, आमालाई औषधि पनि किनिदिन्छु ।

मुस्किलसँग बजारसम्म तरकारी पुर्‍यायो । घण्टौं हिँडेर लग्यो । तर, मूल्य नपाउने ।

काठमाडौँबाट व्यापारी ट्रक लिएर तरकारी लिन आउँथे । तर, मूल्य असाध्यै कसेर लैजान्थे । गोलभेंडा जम्मा १५ रुपैयाँ किलो भन्थे ।

“ए हैन, यो त कम्तीमा ३० रुपैयाँ पर्छ नि”

भनेर भोजकुमारले आग्रह गर्‍यो । तर, व्यापारीको हाँसोयुक्त जवाफ आयो, “तपाईँलाई महँगो लाग्छ भने लैजानुस् न घरेँ, हामीलाई किन चाहियो ?” मन त दुख्थ्यो तर के गर्ने ? ‘तरकारी घरेँ लगेर विगानुभन्दा सस्तोमै बेच्नु सही’ भन्दै बेच्यो । केही तरकारी त सस्तो पनि नबिक्ने । खेतमै सुकेर अनि गृहिएर जाने ।

तरकारी बेचेर घर फर्किँदा सधैँ भोजकुमारको खुट्टा सै भारी भएका हुन्थे । काँधमा बोकेको तरकारीभन्दा भारी हुन्थ्यो उनको मन । श्रीमतीले मुख हेर्दै सोध्थिन्, “के भएन त, कति पैसा आयो ?” भोजकुमारले भोली देखाउँथे- जम्मा पाँच सय । त्यो रकमले महिनाको नुनतेल त आउँदैन ।

घाटको खेतीले भोजकुमारलाई निद्रा लाग्दैन । त्यही दिन खोरमा गाईहरू ‘राँव राँव’ गर्छन् । पेटभर घाँस खाएर बसिरहे पनि, बजारमा दुधको मूल्य सम्भ्रँदा उसलाई गाई नै बोफ भई लाग्छ । “यी बेचिदिऊँ कि ?” भन्ने विचार पनि आउँछ । तर फेरि लाग्छ, “यी नभए त बालबालिकाले बिहान दुध कहाँ पाउँछन् र ?”

कुमरी गाउँको आकाशमा चन्द्रमाले उज्यालो फैलाउँदा भोजकुमार आँगनमा हुन्छन् । उता गाउँका अरू किसान पनि उस्तै पीडामा छन् । कसैको आलु विग्रेको, कसैको मकै हिलाम्मे, कसैको तरकारीमा डढुवा लागेको । सँगै, बजार र मूल्यले पनि सताइरहेको छ ।

“हाम्रो पसिनालाई कसैले कदर गर्दैन”, भोजकुमारले साथीलाई भन्यो । “२ किलो गोलभेंडाले बेच्दा पनि एक कप चिया आउँदैन । यो के न्याय हो ?”

साथीले शिर हल्लायो, “के गर्ने र भोजे दाइ,

सरकारलाई त हामीजस्ता किसान कहाँ देखिन्छ र ? सहरतिरका व्यापारीले जति भने पनि हामीलाई त्यहीं मान्नुपर्छ ।”

त्यो साँफ भोजकुमारको आँखाबाट अश्रु बग्यो । उसको आँसुमा खेतमा बगाएको पसिना मिसिएको थियो । त्यो आँसु केवल उसको व्यक्तिगत पीडा थिएन, त्यो त सम्पूर्ण किसानको दुखाइ थियो ।

बालबालिका निदाइसकेका थिए । श्रीमती पनि थाकेर पल्टिएकी थिइन् । तर, भोजकुमार आँगनमा चुपचाप रोइरहेको थियो । उसको मनमा हजार प्रश्न घुम्थे, “के यो खेतीपाती छोडेर विदेश लाग्नुपर्छ ? के गाउँमा मेहनत गरेर पनि बाँच्ने नसकिने हो ?” तर फेरि उसको हृदयले भन्यो, “यो माटोले नै हामीलाई जन्म दिएको हो । यही माटोमा पसिना हालेर बाँच्नुपर्छ ।” तर पेटले के गर्ला ? माटोले भोक मेटाइदिँदैन ।

भोलिपल्ट बिहान सबैरै भोजकुमार फेरि खेततिर लाग्यो । आँसु पुछ्यो, खोरमा गाईलाई घाँस हाल्यो । बालबालिकाको भविष्य सम्फेर उसले फेरि कोदालो हातमा समात्‍यो । गाउँको घाम जस्तै उसको आशा फेरि टल्कियो ।

तर त्यो साँफ, जब बजारमा पुगेको तरकारी फेरि नबेचिएर कुहिन थाल्यो, भोजकुमारको मन फेरि ठलेर आयो । गाउँको डाँडामा बसेर उसले टाढै काठमाडौँतिर हेर्दै भन्यो, “शहरका बत्तीहरू चम्किँदै छन्, तर यहाँ गाउँमा किसानका आँखामा मात्र आँसुको उज्यालो छ ।”

कुमरी गाउँको आकाशमा रातको छाया ढकँदै थियो । त्यो साँफ फेरि भोजकुमार रोएको थियो- आफूले होइन, किसान भएर जन्मिनु पर्ने निर्यातको कारण ।

कविता

गरिबका आँसु पुछ्छिदिन्छ कसले ?

खिमराज गिरी

जसको धन छ, उसैको हाईहाई भएको यो समाजमा, जसको रवाफ, उसैको कवाफ अनि फलिफाप । दीनदुःखी, गाँस, बास र कपासको खातिर, जीवन जिउन वाध्य हुनेहरूको लागि बोल्दैन कोही यहाँ । बलेको आगो तापिदिन्छन् सबैले, तर गरिबका आँशु पुछ्छिदिन्छ कसले ?

भोक र पिरले तातेका करइहरू, चिसो र रिक्तो भाँडामा बजेका धुनहरू, धनको पहाड बनेको त्यो पापी सहरभित्र, ‘मै खाउँ, मै लाउँ’को भावनाले बगेका तनहरूले, खेद प्रकट गर्छन् कहिलेकाहीं ती निरीह मनहरूले, तर गरिबका आँशु पुछ्छिदिन्छ कसले ?

खाली खुट्टाले धुलो चुम्छ, पानी अनि घामले घमाउँछ, तर पनि पसिना बेचेर अरूको खुशी सजाउँछ । उसकै परिश्रममा बाँच्ने र हाँस्ने सबैले, नाच्छन्, गाउँछन् अनि रमाउँछन्, स्वार्थका बादलहरू मडारिइरहँदा, तर गरिबका आँशु पुछ्छिदिन्छ कसले ?

एकाविहानै मन्दिरमा घण्टी बज्छ, आस्थाले वज्छ, या लोक रिज्याइँले ? धनले पोलेर या मनको डढेलोको गम्भीरताले ? तैपनि ढोका बाहिर भिख मान्ने खाली हातहरू देख्दा, ईश्वरले सुन्छन् या सुन्दैनन् - तर गरिबका आँशु पुछ्छिदिन्छ कसले ?

अपमानको ढुकुटीमा अनेक छन् यस्ता पीडाहरू, राजनीतिक भाषणमा भने चुम्छन् आशवासनका पोकाहरू । सपना जस्तै खोको नारा, अनि वासनाका वाचाहरू, विश्राम लिने ठाउँ कतै छैन गरिबको, जताततै ढाकिएको छ अल्मलिएको गोरेटोले, तर गरिबका आँशु पुछ्छिदिन्छ कसले ? तर गरिबका आँशु पुछ्छिदिन्छ कसले ?

गीत

चाडबाड आयो !

टहल दाहाल 'नवकिरण'

आयो आयो आयो आयो दसैँ आयो, आयो आयो आयो आयो तिहार आयो ।

मामाघर जानु पर्छ, मनको रमाइलो, शरदको याम आयो, मालश्री घमाइलो ।

धानका बाला फाँटमा भुले, मलेवाले गायो, आयो आयो आयो आयो दसैँ आयो ।

चिठी नभई भेट्न आए, मनका साथी चंगा, महाकाली, सरस्वती, शक्ति मूल गंगा ।

आकाशका बादललाई पवनले खायो, आयो आयो आयो आयो दसैँ आयो ।

नाजिरको ‘गुन्यु चोलो : द ड्रेस’ प्रदर्शनमा

काठमाडौँ/मस- नेपाली चलचित्र ‘गुन्यु चोलो : द ड्रेस’ शुक्रबारदेखि देशभरका हलमा प्रदर्शनमा आएको छ। समुन्द्र भट्टको निर्देशनमा बनेको यस चलचित्रमा नाजिर हुसेनले पारालैंगिक महिला (ट्रान्सवुमन)को मुख्य भूमिका निभाएका छन्। ट्रेलर र गीत सार्वजनिक भएसँगै नाजिरको अभिनयले प्रशंसा पाएको भन्दै निर्माण पक्षले चलचित्रलाई दर्शकले मन पराउने विश्वास व्यक्त गरेको छ।

चलचित्रमा नाजिरसँगै सञ्चिता लुईटेल, सुशील सिटौला, राजकुमार घोष, शिशिर राणा, अनुपम श्रेष्ठ र विशाल पहारीको अभिनय छ। नेपालकै पहिलो पूर्णरूपको ट्रान्स स्टोरीमा आधारित यो चलचित्रको अन्तर्राष्ट्रिय वितरण अधिकार अमेरिकाको वफेलो एट्लेले खरिद गरेको छ। पोस्ट-प्रोडक्सनको सम्पूर्ण काम विदेशमै गरिएको चलचित्रमा एडिट, कलर, मिक्सिङ, साउन्ड डिजाइनदेखि ब्याकग्राउन्ड म्युजिकसम्म हलिउड स्तरमा तयार गरिएको छ। ‘क्ल्याडिएटर-२’ मा स्वर दिएकी हलिउडकी गायिका लिजा जेराईले यसमा पनि गीत गाएकी छन् भने ब्याकग्राउन्ड म्युजिक मार्सेलो दी फ्रांसिसीले तयार पारेका छन्।

‘गुन्यु चोलो’ नेपाली र हलिउड फिल्म प्रोडक्सन हाउसको संयुक्त सहकार्यमा बनेको हो। आकाश बुढाथोकी र भि-भन्से जानुवोनको लगानीमा बनेको चलचित्रका कार्यकारी निर्माता जेकी जे वेन र स्टिभ जोन्स्टन हुन्। अनुपम श्रेष्ठ सह-निर्माता हुन्। आलोक शुक्लाले खिचेको चलचित्रमा लेखु सहयात्रीका रित रहेका छन्। यो

चलचित्र अमेरिकाको प्रतिष्ठित तस्विर फिल्म मार्केटमा समेत छनोट भइसकेको छ।

यता चलचित्र ‘जनै हराएको मान्छे’ : सम्बन्धका धागाहरू’ शुक्रबारबाट दोस्रो हप्तामा प्रवेश गरेको छ। राम्रो वर्ड अफ माउथ पाएको चलचित्र शुक्रबार बाट दोस्रो हप्तामा प्रवेश गरेको हो।

आम निम्नमध्यम वर्गीय नेपालीले भोगिरहेको समस्यालाई उठान गरेर बनाइएको चलचित्रले सकारात्मक वर्ड अफ माउथ पाएको छ। बाबाआमालाई आर्थिक अभावबाट बाहिर निकाल्न छोरोले गर्ने संघर्षको कथा चलचित्रले उठान गरेको छ। यसलाई दर्शकले सकारात्मक प्रतिक्रिया दिइरहेका छन्।

‘हाम्रो चलचित्रलाई दर्शकले राम्रो प्रतिक्रिया दिइरहनु भएको छ। त्यसैले दोस्रो हप्तामा थप राम्रोसँग चलचित्र चल्छ भन्ने हाम्रो विश्वास छ,’ निर्देशक हिमाल न्यौपानेले भने, ‘वर्ड अफ माउथ राम्रो भएकाले चलचित्र पनि त्यही अनुसार चल्छ भन्ने हाम्रो विश्वास छ।’

चलचित्र हेरेर भावुक हुँदै रोइरहेका भिडियोहरू बाहिर आइरहेका छन्। ‘जनै हराएको मान्छे’ : सम्बन्धका धागाहरू’मा विजय बराल, केकी अधिकारी, मिरुना मगर, शुशांक मैनाली, भोलाराज सापकोटा, गौरव पहाडी, रियर राई, भावना खपांगी मगर, रुपेश लामा, सुमन थापालगायतको अभिनय छ।

हिमाल न्यौपानेले निर्देशन गरेको ‘जनै हराएको मान्छे’ चलचित्रको असोसिएट निर्देशकमा ‘प्रेमगीत ३’ अभिनेता मनिष

राउत छन्।

पेपरबिलपको ब्यानरमा निर्माण भएको चलचित्रका निर्माता कमल न्यौपाने र विमल न्यौपाने हुन्। कार्यकारी निर्मातामा नारायण तिमिसिना, चुडामणि सिवाकोटी, आरके मानन्धर, सिआर बस्नेत, फिलिप डिस्सी र जेम्स महाराजन रहेका छन्।

थानेश्वर गौतम, अर्जुन पोखरेल, एसडी योगी र प्रसान्त सिवाकोटीको संगीत रहेको चलचित्रमा नवीन गुरुङ डीओपी र

कृष्ण परियारको सिनेमेटोग्राफी रहेको छ। चलचित्रको कथा, पटकथा र संवाद भानुभक्त ढकालले लेखेका छन्। दिनेशबहादुर राउत मुख्य सहायक निर्देशक रहेको सिनेमामा तर्कराज न्यौपाने, रवीन्द्र नेपाल, मोनिका थापा र आकाश के.सी सहायक निर्देशक रहेका छन्। चलचित्रका निर्माण नियन्त्रक लक्ष्मणराज पौडेल हुन्। गोविन्द शाहीको काफिया फिल्मसले वितरण गरेको छ।

‘रिमै’ भदौ २० गतेदेखि प्रदर्शनमा आउने

काठमाडौँ/मस- नेपाली सिनेमामा सांस्कृतिक मौलिकता र आदिवासी समुदायको जीवनशैलीलाई केन्द्रमा राख्दै निर्माण गरिएको चलचित्र ‘रिमै’ आगामी भदौ २० गतेदेखि देशव्यापी रूपमा प्रदर्शनमा आउने भएको छ। दयाहाड राई, रिश्मा गुरुङ, अर्पण थापा र माओत्से गुरुङको मुख्य अभिनय रहेको यस चलचित्रले गुरुङ समाजको जीवन, संस्कार र भावनालाई पर्दामा उतार्ने प्रयास गरेको निर्माण पक्षले जनाएको छ।

चलचित्रको प्रदर्शनअघि चलचित्र पत्रकार संघ नेपाल कास्कीले शुक्रबार पोखरामा आयोजना गरेको पत्रकार सम्मेलनमा कलाकार तथा निर्माण पक्षले ‘रिमै’ सम्बन्धी जानकारी दिएका थिए। कार्यक्रममा कलाकार रिश्मा गुरुङ, माओत्से गुरुङ, डिबी गुरुङ तथा कार्यकारी निर्माता विरबल घलेको उपस्थिति थियो।

पत्रकार सम्मेलनमा बोल्दै कलाकार माओत्से गुरुङले ‘रिमै’ आदिवासी कथाको प्रतिनिधित्व गर्ने महत्वपूर्ण चलचित्र भएको बताए। उनका अनुसार बर्दलैंदो मेकरहरूको सोच र मौलिक कथाप्रतिको दर्शकको बहुदो रूचिले गर्दा यस्तो विषय उठाउन सम्भव भएको

हो। उनले ‘रिमै’ भन्ने शब्द गुरुङ भाषामा छोरी-चेलीलाई सम्बोधन गर्ने अर्थमा प्रयोग हुने जानकारी दिँदै आफू चलचित्रमा कठोर बुवाको भूमिकामा देखिने बताए। चलचित्रकी मुख्य पात्र नायिका रिश्मा गुरुङले ‘रिमै’ आफ्नो लागि विशेष परियोजना भएको बताइन्। उनले भनिन्, ‘यो फिल्म मेरो लागि निकै विशेष हो। पहिलो अफर आउँदा अमेरिकामा भएकाले गर्न सकेकी थिइँनँ। अहिले परिस्थिति मिलेकाले पहिलो पटक ठुलो पर्दामा गुरुङ संस्कार र संस्कृति प्रस्तुत गर्न पाएकी छु। अपेक्षा गरेरै यो फिल्म गरेकी हुँ।’

कवड्डी सिरिजपछि लामो समय पर्दामा नदेखिएकी उनले अध्ययन र कार्यव्यस्तताका कारण केही समय विश्राम लिएको तर सिनेमाप्रति लगाव भने कहिल्यै नहराएको बताइन्। राम्रो स्क्रिप्ट र सक्षम टिम भएमा निरन्तरता दिन तयार रहेको उनले स्पष्ट पारिन्। ‘सुरुवाती पलमा उत्साह धेरै हुन्छ, तर समयसँगै कम्प्रोमाइजका कुरा आउँछन्,’ उनले थपिन्। ‘रिमै’को कथावस्तु दर्शकलाई मन पर्नेमा उनी आशावादी देखिइन्।

त्यस्तै, कलाकार डिबी गुरुङले यो चलचित्रले गुरुङ समाज मात्र होइन, सम्पूर्ण नेपाली

जीवनशैलीलाई प्रतिबिम्बित गर्ने विश्वास व्यक्त गरे। उनका अनुसार, ‘रिमै’ नेपाली सिनेमामा मौलिकताको खोजी हो, जसले हरेक दर्शकलाई आफ्नोपनाको भाव दिनेछ।’

कार्यकारी निर्माता विरबल घलेले ‘रिमै’ मौलिक कथा, मौलिक संस्कृति र मौलिक अभिनयको संगम भएको उल्लेख गर्दै करिब ३ करोड रुपैयाँको लागतमा बनेको चलचित्रले नेपाली फिल्म क्षेत्रमा फरक स्वाद थप्ने दावी गरे। उनका अनुसार सिनेमाको छायांकन मुख्यतया गुरुङ बस्ती र पहाडी गाउँघरमा गरिएको छ, जसले ग्रामीण जीवनशैली, संस्कार र संस्कृतिलाई नजिकबाट चित्रण गर्ने प्रयास गरेको छ। उनले गुरुङ समुदायको मौलिक धुन र ताललाई विशेष महत्व दिइएको र सांगीतिक पक्षमा पनि मौलिकता प्रस्तुत गरिएको जानकारी दिए।

उपेन्द्र सुब्बाले लेखेको कथा र खील बहादुर गुरुङको निर्देशनमा तयार भएको ‘रिमै’प्रति निर्माण पक्ष मात्र नभई कलाकारहरू पनि उत्साहित देखिएका छन्। मौलिक संस्कृतिको स्वाद लिन पाउने भएकाले ‘रिमै’ नेपाली सिनेमामा फरक अद्याय बन्ने अपेक्षा गरिएको छ।

सुरक्षाको ‘धागो’ भारतमा पनि रिलिज हुने

काठमाडौँ/मस- अभिनेत्री सुरक्षा पन्तको शीर्ष अभिनय रहेको बहुप्रतीक्षित फिल्म ‘धागो’ आउँदो कात्तिक २८ गते (नोभेम्बर १४) मा नेपाल र भारतका हलहरूमा एकसाथ प्रदर्शन हुने भएको छ। शुक्रबार स्टर्लुक पोस्टर सार्वजनिक गर्दै निर्माण पक्षले प्रदर्शन मिति घोषणा गरेको हो।

परिवार, सीमाना र अटुट सम्बन्धलाई केन्द्रमा राखेर तयार पारिएको यस फिल्मलाई उद्विप राणा थापाले निर्देशन गरेका छन्। डुवर्सको चिया बगानमा जन्मेर हुर्किएका थापाको यो पहिलो निर्देशकीय फिचर फिल्म हो। बलिउडका विभिन्न प्रोडक्सन हाउसमा करिब १८ वर्षसम्म फिएटिभ हेड, निर्देशक र निर्माता भएर काम गरेका उनले ‘धागो’लाई आफ्नै माटो र मान्छेको कथा भनेर व्याख्या गरेका छन्।

‘मेरो सफलताको श्रेय मेरा आमाबुवाको त्याग र डुवर्सका जनताको आशीर्वादलाई जान्छ। धागो मेरो माटो र मेरो मान्छेको कथा हो। यसमार्फत मैले समाजका अनगिन्ती

धागोलाई जोड्ने प्रयास गरेको छु,’ निर्देशक थापाले भने।

नेपाल-भारत सीमावर्ती क्षेत्रमा बस्ने नेपाली परिवारहरूको जीवन, भावनात्मक

सम्बन्ध र सांस्कृतिक धागो केन्द्रित यस फिल्ममा सुरक्षा पन्तसँगै प्रभात थापा, मिस दार्जिलिङ तथा ‘मिस नर्थ इस्ट भारत’ विजेता सुरभी थापा, बुद्धि तामाङ, सुनिल थापा, रविन सान्सकर, दीप छेत्री, प्रजा थापा, वावु प्रधान, सेवन विश्वकर्मा, राजीव भुसाल, आइशा तामाङ र पप्पु विश्वकर्मागायतका कलाकारले अभिनय गरेका छन्। अभिनेत्री वर्षा राउत फिल्ममा विशेष भूमिकामा प्रस्तुत हुनेछिन्।

फिल्ममा अनिके र एम घोषको छायांकन, अखिलेश रायको सम्पादन, अमित त्रिवेदीको साउन्ड डिजाइन, पुष्पन प्रधानको संगीत तथा कविराज गहतराज र बसन दर्जीको कोरियोग्राफी रहेको छ। म्याग्नेट इन्टरटेन्मेन्टको प्रस्तुतिमा बनेको ‘धागो’का निर्माताहरू उमा थापा, उत्तम थापा र उद्विप थापा हुन् भने सह-निर्मातामा प्रभात थापा, समीर तामाङ र राजेश क्षेत्री रहेका छन्। निर्माण पक्षले ‘धागो’लाई केवल चलचित्र मात्र नभई दुई मुलुकबीचको सांस्कृतिक पुलका रूपमा प्रस्तुत हुने विश्वास व्यक्त गरेको छ।

‘स्वाहा:’ निर्माण घोषणा

काठमाडौँ/मस- गत असारमा प्रदर्शनमा आएको फिल्म ‘यो मन त मेरो नेपाली हो’को टिमले नयाँ परियोजना ‘स्वाहा:’ निर्माणको घोषणा गरेको छ। विहीवार बालाजुस्थित अष्टनारायण हलमा आयोजित विशेष कार्यक्रममा एआई प्रविधिबाट तयार गरिएको थिम पोस्टर सार्वजनिक गर्दै फिल्म निर्माणको औपचारिक घोषणा गरिएको हो।

निर्देशक नर प्रधान मित्रको निर्देशन रहने फिल्ममा अभिनेता रोशन श्रेष्ठलाई मुख्य भूमिकामा प्रस्तुत गरिने भएको छ। सार्वजनिक पोस्टरमा धनुष बोकेर घोडामा सवार रोशन देखिएका

छन्, जसले उनी योद्धाको पात्रमा देखिने संकेत गरेको छ। उक्त कार्यक्रममा फिल्म ‘यो मन त मेरो नेपाली हो’ले अष्टनारायण हलमा ११ दिन

पूरा गरेको खुसी पनि मनाइएको थियो। सो अवसरमा निर्माण पक्षले केक काटेर कलाकार तथा प्राविधिकलाई मायाको चिनो प्रदान गर्‍यो।

फिल्मले ११औँ दिन पूरा गरे पनि बक्स अफिसमा भने ठुलो सफलता हासिल गर्न सकेन। निर्माता तथा कलाकार रोशन श्रेष्ठले दर्शकलाई जबरजस्ती नभई स्वेच्छाले हलमा आएको दावी गर्दै भने, ‘हाम्रो फिल्मले धेरै चर्चा पाएन होला, तर ११ औँ दिन पार गर्नु आफैँमा उपलब्धि हो।’ कार्यक्रममा कलाकार संघका अध्यक्ष मोहन निरौला, निर्माता राजकुमार राई, रविन्द्र खड्कालगायतको उपस्थिति

रहेको थियो।

यस फिल्ममा विजय बराल, विल्सनविक्रम राई, आयुषा समाल, बुद्धि तामाङलगायतको प्रमुख भूमिका छ भने कथा तथा निर्देशन नर प्रधान र पटकथा संवाद शिवम अधिकारीको लेखन रहेको छ। ‘यो मन त मेरो नेपाली हो’ अहिले विभिन्न अमेरिकी सहरमा पनि प्रदर्शन भइरहेको निर्माण पक्षले जनाएको छ।

‘स्वाहा:’ फिल्म हिमाली भेगको कथामा आधारित रहने निर्देशक प्रधानले बताए। उनका अनुसार करिब ४ करोड रुपैयाँ बजेटमा बन्ने यस फिल्मलाई पद्मा ईश्वर इन्टरटेन्मेन्टले निर्माण गर्नेछ।

सहभक्तको ‘सिरुमारानी’ मञ्चन

काठमाडौँ/मस- नेपाली रंगमञ्च इतिहासमा विशेष स्थान बनाएको सहभक्तको चर्चित लोक नाटक ‘सिरुमारानी’ फेरि मञ्चनमा फर्किएको छ। थापागाउँस्थित मण्डला थिएटरमा भदौ ११ गतेदेखि यसको नियमित प्रदर्शन सुरु भएको हो।

यो नाटक पहिलोपटक करिब २३ वर्षअघि राष्ट्रिय नाचघरमा अनुप बरालको निर्देशनमा मञ्चन गरिएको थियो। त्यतिबेला अहिलेका चर्चित अभिनेता दयाहाड राईले आफ्नो रंगकर्मी जीवनको पहिलो अभिनय यही नाटकमार्फत गरेका थिए।

सयोगजस्तै, करिब १२ वर्षपछि सन् २०७२ मा ‘सिरुमारानी’ पुनः मञ्चन भएको थियो। त्यतिबेला भने दयाहाड

राई स्वयं निर्देशक बनेर अनामनगरस्थित मण्डला थिएटरमा यसलाई पुनर्जीवन दिएका थिए। सो मञ्चनमा अनुप न्यौपाने, विजय बराल, सोमनाथ खनाललगायतका कलाकारहरूले पहिलोपटक रंगमञ्चमा पाइला टेकेका थिए।

अब भने १० वर्षपछि ‘सिरुमारानी’ फेरि नयाँ स्वरूपसहित दर्शकमाफ्न आएको छ। यसपटकको मञ्चन अनुप न्यौपाने र सुमित्रा पहिमले संयुक्त रूपमा निर्देशन गरेका छन्। विशेषतः मण्डला थिएटर ल्याबको १७औँ व्याचका ३३ जना विद्यार्थीहरूले आफ्नो अभिनय यात्रा यही नाटकबाट सुरु गरेका छन्।

नाटक असोज १ गतेसम्म निरन्तर मञ्चन हुनेछ। सोमवारबाहेक हरेक दिन

साँझ ५:१५ बजे र शनिवार दिउँसो १:१५ बजे अतिरिक्त शो प्रस्तुत गरिनेछ।

‘सिरुमारानी’ साहसी नारीको कथा हो। यसमा मानवीय संवेदना, अहं, विद्रोह र आशाको कथा बुनेर प्रस्तुत गरिएको छ। समाजमा नारित्वको संरक्षणका लागि एउटी नारीले गरेको संघर्षमार्फत नाटकले लोभ, शक्ति र अहंकारमा आधारित संरचनाको क्षणभंगुरता दर्साउने प्रयास गरेको छ।

हालको प्रस्तुतिमा सायुज्य भण्डारी, चाँदनी श्रेष्ठ, सुमित्रा श्रेष्ठ, सहिष्मा खड्का, तरुण देउवा, सृजन घिमिरे, अमृत सुनारलगायतका कलाकारसँगै ३३ जना प्रशिक्षार्थीहरूको सामूहिक अभिनय देख्न पाइन्छ।